

Nota van B&W

Onderwerp Pionieren in de polder, innovatie in het sociaal domein

Portefeuillehouders dr. Tom Horn, John Nederstigt, dr. Derk Reneman, drs. Ap Reinders
Collegevergadering 28 maart 2017
Inlichtingen Marion Wester (+31235676774)
Registratienummer 2017.0013419

1. Samenvatting

Wat willen we bereiken?

De gemeente Haarlemmermeer beoogt een transformatie van het sociaal domein, waarbij gekoerst wordt op een beweging van 'zwaar naar licht': meer preventie en gebruik van het netwerk en voorzieningen in de buurt leidt tot minder gebruik van zware zorgtypen, terwijl de cliënten zich snel en goed geholpen weten en de kwaliteit van leven voor alle inwoners in Haarlemmermeer hoog blijft. Innovaties in het sociaal domein kunnen deze beweging in gang zetten of versnellen.

In de praktijk zien we dat inwoners, zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties of ondernemers met innovatieve initiatieven komen, maar dat ze soms niet goed van de grond komen of belemmeringen ondervinden. Wij willen meer doen om innovatie te faciliteren en te stimuleren – ook binnen de eigen gemeentelijke organisatie -, waarbij we rekening houden met een aantal randvoorwaarden voor innovatie en de lessen die we van innovators uit onze eigen gemeente leren.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hebben in de afgelopen jaren al veel geïnvesteerd in innovatie: Er is een innovatief toegangsmodel ontwikkeld voor onze gemeente: het Haarlemmermeers model. Dit is tevens een nieuwe werkwijze, waar we de door de gemeente gemandateerde professionals in trainen. We investeren ook in de sociale basisinfrastructuur (de stevige sociale basis), die een belangrijke voorwaarde is voor innovatie in zorg en ondersteuning. En bij de inkoop van zorg en ondersteuning is ons uitgangspunt dat aanbieders innoveren. We geven verwijzers en aanbieders de ruimte om maatwerk toe te passen en grensoverschrijdend te werken: De beste oplossing voor onze inwoner is vaak sneller en goedkoper dan alternatieven. Via contracten en subsidies sturen we ook op de beweging van zwaar naar licht. Bijvoorbeeld gericht op een verschuiving van geïndiceerde dagbesteding naar laagdrempelige ontmoeting in sociëteiten en buurthuizen.

Daarnaast zetten wij in op het faciliteren en stimuleren van innovatie, onder meer door:

- onze gecontracteerde aanbieders actief te bewegen om samen met de gemeente te innoveren;
- in de komende aanbesteding ruimte te bieden voor innovatie en innovatieve partijen, o.a. in de marktconsultaties met verwijzers en zorgaanbieders en in het programma van eisen;
- vernieuwende maatwerkoplossingen te faciliteren;

- in de gemeentelijke organisatie ruimte te bieden voor innovatie in onze eigen producten en werkwijze (onder andere verdere ontwikkeling van het Haarlemmermeers Model, grenzen van de wet opzoeken bij complexe casuïstiek);
- initiatieven de weg binnen de gemeente beter te laten vinden onder andere door een duidelijke ingang te creëren, vergelijkbaar met het Ondernemersplein. Werktitel: het maatschappelijke initiatievenplein;
- te starten met nieuwe werkwijzen om innovatie aan te jagen;
- een aantal gemeenteambtenaren als innovatiemakelaars te laten werken. Zij halen kennis en inspiratie van buiten naar binnen en gebruiken hun kennis, kunde en tijd om innovatieve initiatieven van inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en (zorg)aanbieders mogelijk te maken.

Wat mag het kosten?

De kosten hiervan, jaarlijks € 100.000 in 2017 en 2018, worden gedekt uit de reguliere middelen van het Programma Zorg en Werk, beleidsdoel "Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis", taakveld "Maatwerkdienstverlening 18-".

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid in het sociaal domein.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

We informeren de raad over de voortgang via de halfjaarlijkse voortgangsnota sociaal domein en de Transformeermonitor.

Gevolgen voor herindeling Haarlemmermeer – Haarlemmerliede en Spaarnwoude (preventief toezicht/beleidsharmonisatie)

De beslispunten van deze nota vallen niet onder het preventief toezicht in het kader van de samenvoeging, omdat met de financiële gevolgen rekening is gehouden in de goedgekeurde programmabegroting.

2. Voorstel

Op grond van het voorgaande besluit het college:

1. innovatie in het sociaal domein met een aantal activiteiten, onder meer gericht op aanbieders die wij contracteren of subsidiëren, op inwoners en op ondernemers, te faciliteren en te stimuleren;
2. de kosten hiervan, jaarlijks € 100.000 in 2017 en 2018, te dekken uit de reguliere middelen van het Programma Zorg en Werk, beleidsdoel "Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis", taakveld "Maatwerkdienstverlening 18-";
3. de raad voor te stellen deze nota te agenderen ter bespreking.

3. Uitwerking

Wat willen we bereiken?

Sinds 1 januari 2015 zijn we verantwoordelijk geworden voor veel van de zorg en ondersteuning die onze inwoners nodig hebben. In de Koers (2013.0079591) en in de Uitwerking van de Koers 2015-2018 (2014.0049742) is verwoord hoe we het sociaal domein in Haarlemmermeer willen inrichten en welke veranderbeweging we willen realiseren. Inmiddels zijn we twee jaar verder en heeft de fase van transitie en consolideren plaats

gemaakt voor de fase van transformeren. In het raadsvoorstel Naar een toekomstbestendig sociaal domein (2017.0013519) staat beschreven waar we staan en welke vervolgstappen we zetten richting het toekomstbestendig maken van het sociaal domein.

Welke verandering of transformatie beoogt Haarlemmermeer?

- De inwoner staat centraal en houdt zoveel mogelijk zelf de regie. Wat inwoners zelf kunnen oplossen, regelen en organiseren laten we aan hen.
- De algemene voorzieningen in de buurt zijn toegankelijk voor alle inwoners, ook voor hen die hulp en ondersteuning nodig hebben.
- Wie daarnaast aangewezen is op hulp en ondersteuning bieden we integraal maatwerk, zo dichtbij mogelijk
- We bieden ruimte aan de professionals en aan innovatie.
- De kwaliteit van zorg en ondersteuning wordt gemeten aan de ervaringen van onze inwoners en onze cliënten.

Hiermee koersen we op een beweging van 'zwaar naar licht': meer preventie en gebruik van het netwerk en voorzieningen in de buurt leidt tot minder gebruik van zware zorgtypen, terwijl de cliënten zich snel en goed geholpen weten en de kwaliteit van leven voor alle inwoners in Haarlemmermeer hoog blijft. Met de Transformeermonitor, waarvan de eerste versie (2016.0061564) positief door de raad is ontvangen, hebben we een instrument om de vinger aan de pols te houden in de beweging van zwaardere zorg naar lichtere ondersteuning die wij in het sociaal domein voorstaan.

Innovaties in zorg en ondersteuning en ook in de sociale basis kunnen een bijdrage leveren aan de hiervoor geschetste beweging. In deze nota stellen wij vast op elke wijze de gemeente Haarlemmermeer innovaties in het sociaal domein wil stimuleren.

Innovatie in het sociaal domein

De beoogde transformatie in het sociaal domein en de druk op de beschikbare budgetten prikkelen en noodzaken ondernemers, inwoners, gemeenten en (zorg)aanbieders in het hele land om iets anders te doen dan gebruikelijk. Zij zoeken naar andere werkwijzen, gebruiken nieuwe technologieën of maken ongebruikelijke combinaties.

We zien bijvoorbeeld technologisch gerelateerde ontwikkelingen als e-health en domotica waar experimenten mee worden gedaan. Overigens kennen beide al een lange geschiedenis. Een meer recente technologische ontwikkeling is het gebruik van big data in de zorg. Het gaat daarbij om grote hoeveelheden informatie, zeer divers van aard, die niet in een traditionele database opgeslagen kunnen worden. Analyse van deze data levert nieuwe inzichten op. Ook in het sociaal domein worden de mogelijkheden onderzocht, bijvoorbeeld hoe je met big data sociale noodgevallen kunt voorspellen en voorkomen.

Er zijn in Nederland ook al ervaringen met de zogenaamde Social Impact Bond: een financieel instrument om maatschappelijke vraagstukken gezamenlijk en met gedeelde risico's aan te pakken. Een Social impact Bond bestaat uit meerdere partijen, waaronder een overheid, een sociaal ondernemer, investeerder(s) en een beoordelaar (assessor). Deze partijen maken afspraken over de te realiseren maatschappelijke opbrengsten en de financiële beloning bij succes. De bekostiging is gebaseerd op daadwerkelijk behaalde resultaten en niet op doelstellingen.

In onze eigen Metropoolregio Amsterdam wordt gekeken naar de mogelijkheden van een Health Impact Bond. Dit is een vergelijkbaar instrument in het domein van de gezondheidszorg waarmee voorinvesteringen in preventie (bijvoorbeeld valpreventie bij ouderen) samen met zorgverzekeraars kunnen worden gefinancierd.

Als laatste voorbeeld noemen we de verschillende experimenten met het basisinkomen in een aantal gemeenten, waarbij men ook op het terrein van werk en inkomen naar alternatieven zoekt.

Haarlemmermeer doet zeker niet onder voor andere gemeenten. Onze gemeente heeft het sociaal domein al vanaf het prilleste begin integraal opgevat (in plaats van drie afzonderlijke wetten). Als één van de weinige gemeenten heeft Haarlemmermeer één verordening voor het sociaal domein. En het Haarlemmermeers model is een innovatief toegangsmodel voor onze inwoners dat veel vertrouwen aan de professionals geeft.

Overigens levert innovatie bij overheden en maatschappelijke organisaties extra uitdagingen op. In deze (semi-)publieke organisaties is veel gereguleerd om de continuïteit te borgen en hebben medewerkers begrensde functies, taken en mandaten. Dat maakt innovaties die het gangbare doorbreken moeilijker. Innovatie vraagt bovendien om een investering vooraf zonder de zekerheid dat het ook een resultaat oplevert. In (semi-)publieke organisaties is een dominante cultuur van verantwoording afleggen vóóraf en ook: voldoet een genomen besluit aan relevante wet- en regelgeving, beleidsrichtlijnen en procedures? In de politiek-bestuurlijke context waarin publiek geld moet worden verantwoord, accepteren we maar moeilijk dat iets het risico draagt niet succesvol te zijn of dat iets wel succesvol is, maar buiten de wet treedt. Innovatie gaat daarom idealiter hand in hand met deregulering.

Pionieren in de polder

Tijdens de conferentie Pionieren in de Polder in oktober 2015 bleek dat er al veel inspirerende innovatieve projecten en werkwijzen in het sociaal domein van Haarlemmermeer zijn. Ook daarna zijn nieuwe innovaties van de grond gekomen. Een aantal voorbeelden:

- De Boshoeve: inclusief kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang voor gehandicapte en niet-gehandicapte kinderen,
- De Dutch Trainee Cup: jongeren re-integreren via sport.
- Villa Pinedo: jongeren van gescheiden ouders zijn buddy's voor andere jongeren.
- Mama Café in Lissbroek: inwoners hebben een café opgezet voor en door ouders met jonge kinderen.
- Plus Works: Schooluitvallers worden opgepikt om hen weer naar school of aan het werk te krijgen.
- InVerbinding (Spirit): jongeren van 12 tot 23 jaar met complexe problemen en hun gezin krijgen ambulante hulp in combinatie met informele steun van een mentor uit het eigen netwerk (JIM: Jouw Ingebrachte Mentor. Dit is iemand van wie de jongere denkt dat die hem kan ondersteunen en helpen.)
- Kids at Home en Work it out (Carehouse): kinderen en jongeren die normaliter in residentiële zorg terecht zouden komen, krijgen ambulante groepsbegeleiding en individuele begeleiding. Daarnaast gaan de medewerkers naar het gezin toe.
- Project 18+/18- van de gemeente: MatchMentor en Expex waarbij (ervaringsdeskundige) maatjes worden gekoppeld aan jongeren.
- Het Taalhuis: samenwerking tussen ROC, Meerwaarde, Vluchtelingenwerk en Bibliotheek gericht op volwassenen die beter leren lezen en schrijven, rekenen en omgaan met de computer.
- Biosoept: sociale ondernemer die talenten met een beperking in dienst heeft en ook dagbesteding biedt.

- Quinta Essentia: Dagbesteding met verschillende 'doelgroepen' door elkaar (ouderen met alzheimer, uitgevallen jongeren, verstandelijk en fysiek beperkten etcetera). Cliënten kunnen uiteindelijk vrijwilliger worden en soms stromen ze door richting betaald werk.
- Stichting De Linde: samenwerking tussen professionals en semi-professionals (opgeleide vrijwilligers), waardoor meer begeleiding op maat en in de buurt kan worden geboden.
- Rozen en Radijs: Rozenkwekerij Rozen en Radijs ondersteunt samen met stichting De Linde kwetsbare (jong)volwassenen gedurende zes maanden tot een jaar bij het vormgeven van hun dagelijks leven. Een combinatie van begeleiding bij het wonen (vier woonplekken op het terrein) en arbeidsmatige dagbesteding in de kwekerij.

Ofschoon er heel veel gebeurt in het maatschappelijk veld en binnen onze eigen organisatie, zien we ook dat innovaties in het sociaal domein een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Daarom gaan we meer doen om innovatie te faciliteren en te stimuleren, waarbij we rekening houden met de randvoorwaarden voor innovatie en met de lessen die we van innovatieve initiatiefnemers uit onze eigen gemeente leren (bijlage 1).

Wat gaan we daarvoor doen?

Innovaties kunnen bijdragen aan de fundamentele veranderingen die we voor ogen hebben in het sociaal domein. We koersen op een beweging van 'zwaar naar licht': meer preventie en gebruik van het netwerk en voorzieningen in de buurt leidt tot minder gebruik van zware zorgtypen, terwijl de cliënten zich snel en goed geholpen weten en de kwaliteit van leven voor alle inwoners in Haarlemmermeer hoog blijft.

Deze beweging van 'zwaar naar licht' vertalen we in vier opgaven die we projectmatig oppakken in de periode tot eind 2018 (raadsvoorstel Naar een toekomstbestendig sociaal domein). Elke opgave biedt mogelijkheden voor innovaties op deelterreinen, die we hieronder als uitdagingen hebben benoemd:

1. Werk boven Uitkering
 - Zelfregie bij bijstandsgerechtigden stimuleren, gekoppeld aan deregulering (bijvoorbeeld meedoen aan landelijk experiment versoepeling regels in de bijstand, of: wat betekent "vertrouwen in plaats van wantrouwen" voor onze werkwijze?).
 - Statushouders snel aan het werk
 - Innovatieve vormen van schuldhulpverlening (bijvoorbeeld Vroeg Eropaf met Ymere en Meerwaarde of: samenwerking met de zorgverzekeraar, zoals dat in Den Haag gebeurt)
2. Welzijn voor Zorg
 - Sociale basis beter benutten voor inwoners met een zorg of ondersteuningsvraag
 - Andere vormen van dagbesteding
 - Samen aanbesteden van welzijn en zorg in een gebied
3. Wonen met Zorg
 - Langer thuis wonen met hulp van omgeving, domotica en woningaanpassingen
 - Versnellen en vergroten van door- en uitstroommogelijkheden uit intramurale zorg
 - Voorkomen van dakloosheid (relatie met schuldhulpverlening)

4. Jeugd

- Waar mogelijk lichtere hulpvormen in plaats van residentiële hulp
- Samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp
- 18-/18+ van hulpplan naar toekomstplan

Bij de inkoop van zorg en ondersteuning is ons uitgangspunt dat aanbieders innoveren. De prijs die we betalen is all-in, dus inclusief innovatie. Partijen schrijven in hun offerte op hoe ze nu al innoveren. Dat speelt bijvoorbeeld een hoofdrol bij de inkoop van dwang en drang in de jeugdzorg. We dagen daar nieuwe partijen uit om mee te doen. Dat hebben we gedaan in marktconsultaties, waarbij we als gemeente onze kaarten op tafel leggen. Een verandering is dat wij geen prijs maal aantallen betalen, maar in plaats daarvan een gezinstarief voor een dwang of drangtraject. Dat werken we samen uit met de partijen die een contract krijgen. Ook geven we bij de nieuwe inkoop van jeugdzorg geen voorschotten meer. Dit prikkelt partijen hun zaken inhoudelijk en administratief op orde te brengen. Bij de inkoop van de Wmo was al geen sprake meer van bevoorschotting. Voor de Wmo en huishoudelijke hulp moeten we op 1 juli 2018 nieuwe contracten hebben. We zetten in 2017 in op een sterkere beweging van zwaar naar licht in de dagbesteding. Dat betekent dat we minder dagdelen geïndiceerde dagbesteding afnemen en meer oplossingen in onze buurthuizen en wijkcentra zoeken.

De Transformeermonitor is het instrument waarmee we een vinger aan de pols houden om te zien of de beoogde beweging ook werkelijk tot stand komt.

Partners

Innovatieve oplossingen voor de verschillende uitdagingen zoeken we samen met onze partners:

- *Inwoners*
- *Aanbieders van zorg of ondersteuning*
- *Maatschappelijke organisaties*
- *Ondernemers*
- *Bedrijfsleven en investeringspartijen*
Banken, crowdfunding, particuliere investeerders. Niet alleen de overheid is geïnteresseerd in maatschappelijke opgaven.
- *Partijen die ervaring hebben in andere domeinen*
Ook in andere domeinen wordt innovatie gefaciliteerd en gestimuleerd. In Haarlemmermeer doen we dat bijvoorbeeld met Meermaker (fonds voor duurzame initiatieven), Enginn (duurzame beginnende bedrijfjes) en Nieuwe Pioniers (crowdfunding van inwonerinitiatieven).
- *Kennisinstellingen*
Universiteiten, kennisinstituten (zoals Platform31, Movisie, Vilans, Aedes-Actiz kenniscentrum Wonen-Zorg.)
- *Zorgverzekeraars*
- *Rijk*

Hierna wordt aan de hand van de verschillende rollen van de gemeente beschreven wat we al doen, wat oplossingen op de korte termijn zijn en wat onze nieuwe stappen zullen zijn. Vooropgesteld: er gebeurt al veel, binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat doen we al

Opdrachtgeven

- Afspraken in contracten en subsidies over de invulling van samenwerking met andere partners en over Social Return (inkoop op maatschappelijk verantwoorde wijze, bijvoorbeeld door het creëren van extra werkplaatsen voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt).
- Via contracten en subsidies sturen op de beweging van zwaar naar licht. Bijvoorbeeld gericht op een verschuiving van geïndiceerde dagbesteding naar laagdrempelige ontmoeting in sociëteiten en buurthuizen. Onze ambitie is het aantal indicaties in geïndiceerde dagbesteding 2017 en 2018 verder terug te brengen. We onderzoeken hoe aanbieders van geïndiceerde dagbesteding kunnen worden aangezet tot het aanbieden van gemengde inkooppercelen met een combinatie van dagbesteding en ontmoeting.
- Onze gecontracteerde aanbieders bewegen om samen met de gemeente te innoveren. Dat vraagt ook van ons een investering. We maken binnen bestaand budget ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, doordat we gebruikmaken van een werkwijze, waarbij er geen hard, afgekaderd budget is met een hek er omheen. Dit geeft verwijzers en aanbieders de ruimte om maatwerk toe te passen en grensoverschrijdend te werken.
- Nieuwe, ondernemende partijen koppelen aan bestaande, gecontracteerde zorgpartijen om van elkaar te leren, bestaande zorg een frisse prikkel te geven en nieuwe initiatieven een kans te geven.
- Daarin past ook realisme: op Haarlemmermeerse schaal kunnen andere zaken dan op Amsterdamse schaal. We staan daarom ook open voor bovenregionale samenwerking bij innovatie door grotere aanbieders. Daarvan leren we. Zo vragen we grote zorgaanbieders, zowel gecontracteerd (Spirit) als niet-gecontracteerd (De Viersprong), om hun ideeën in Haarlemmermeer toe te passen en door te ontwikkelen, door met nieuwe partijen samen te werken en de toepasbaarheid in een open model als het Haarlemmermeerse te testen.
- We geven ruimte aan de beste oplossing voor onze inwoner, die vaak snel is en goedkoper dan alternatieven. Zie de twee voorbeelden hierna.

Een voorbeeld van grensoverschrijdend maatwerk is de plaatsing van een woonunit (Wmo) in de tuin van een pleeggezin (Jeugd en opvoedhulp) zodat hun autistische pleegzoon (Jeugd GGZ) met behoefte aan autonomie ook in volwassenheid op de voor hem vertrouwde plek kan wonen waar zorg en aandacht nabij zijn (mantelzorg).

Een inwoner is bijna 18 en heeft een goed toekomstperspectief: binnenkort krijgt hij zijn diploma en een baan. Hij verblijft nu in een jeugdzorginstelling en heeft tot het einde van het jaar een steuntje in de rug nodig. Dat hoeft geen jeugdzorg met verblijf te zijn. In plaats daarvan financiert de gemeente een overbrugging van de huur voor een kamer tot hij aan het eind van het jaar een baan heeft en de huur zelf kan betalen. We steunen deze oplossing die voor de inwoner beter is en voor de samenleving financieel gunstiger.

Initiëren

- Haarlemmermeers model
- Leren en ontwikkelen met gemandateerde professionals
- Transformeermonitor
- Op een nieuwe manier kijken naar casuïstiek Meer-teams (met Instituut voor Publieke Waarden)

Stimuleren en faciliteren

- Inzet van sociaal makelaars door Meerwaarde: verbinders in de wijk.
- Hoe waardeer ik een maatschappelijk initiatief: ontwikkelen van een methode om zo effectief mogelijk te bepalen of de gemeente de initiatiefnemers kan en wil helpen (met Instituut voor Publieke Waarden).
- Meermaker: fonds voor innovatieve duurzame projecten, die zichzelf terugverdienen. De gefinancierde projecten zijn steeds vaker sociaal duurzaam. Dat wil zeggen dat het eigenaarschap bijvoorbeeld bij inwoners ligt. Een voorbeeld is de renovatie van de Vespohal in Nieuw-Vennep, waar inwoners straks weer laagdrempelig kunnen sporten.
- Nieuwe Pioniers: platform voor het crowdfunden van inwonerinitiatieven.
- Maatvast: hulp bij fondsenwerving voor inwonerinitiatieven
- Meer voor elkaar in de buurt: ambities van en door de wijk opgepakt.
- Als Wonen je grootste zorg is: uitdagingen worden omgezet naar 'prototypes' van mogelijke oplossingen. De eerste uitdaging wordt inmiddels uitgewerkt. Deze maakt deel uit van het experimentenprogramma "Weer thuis in de wijk" van kennisinstituut Platform31.

Korte termijn oplossingen

Opdrachtgeven

- De invulling van Social Return doorontwikkelen en monitoren. Social Return is al enkele jaren onderdeel van ons inkoopbeleid. In 2017 wordt het inkoop- en aanbestedingsbeleid herijkt. Eén van de speerpunten in deze herijking is Social Return. Wij benutten deze mogelijkheid om het sociaal ondernemerschap nadrukkelijk te verbinden aan het Social Return beleid. Ook de wijze waarop de gemeente zelf meer sociaal kan inkopen is onderdeel van de herijking. Medio 2017 sturen wij een nota over de herijking van het inkoop- en aanbestedingsbeleid naar de raad, waarin aandacht is voor vier thema's : duurzaamheid, bevorderen lokaal en regionaal MKB, Social Return en innovatie.
- Proeftuin 'samen sturen in het sociaal domein': met een aantal zorgaanbieders gaan we verkennen of er voldoende draagvlak is om niet langer individueel, maar met een aantal aanbieders samen kwartaalgesprekken te voeren en samen te sturen op uitnutting en voortgang.
- Ruimte voor innovatie en innovatieve partijen in de komende aanbesteding. Dat doen we door in marktconsultaties met verwijzers en zorgaanbieders nadrukkelijk te spreken over innovatie, in het programma van eisen te benadrukken dat innovatieve oplossingen de kans op een zorgovereenkomst met Haarlemmermeer vergroten en door bestaande en nieuwe partijen waar we tevreden over zijn of waar we goede verhalen over horen, te stimuleren om zich in te schrijven op onze aanbesteding.
- Faciliteren van vernieuwende maatwerkoplossingen.

- In het aanbestedingsproces met gecontracteerde partijen een model uitwerken waarbij behaald resultaat/nieuwe oplossingen beloond worden en niet-behaald resultaat consequenties heeft.

Initiëren

- Haarlemmermeers model uitrollen naar andere domeinen (sociale basis, werk en inkomen) en verder doorontwikkelen.
- Transformeermonitor doorontwikkelen.
- Informatiestromen binnen de gemeente koppelen en analyses maken
- We verkennen nieuwe manieren om tot goede oplossingen te komen bij complexe casuïstiek van onze inwoners. We hebben het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) gevraagd om samen met onze Meer-teams innovatieve maatwerkoplossingen te zoeken. Daarbij zoeken we bewust de grenzen van de wet op (doelmatigheid in relatie tot rechtmatigheid in relatie tot wat de inwoner zelf wil). In sommige gevallen gaan we zelfs over de grenzen van de wet heen, omdat we denken dat daarmee innovatieve oplossingen beter gerealiseerd worden. We realiseren ons dat dit spanning met zich meebrengt in relatie tot bijvoorbeeld de accountantscontrole, maar we zijn ervan overtuigd dat wij deze beweging door moeten zetten om de benodigde innovatieve oplossingen mogelijk te maken. Deze proeftuin wordt daarom voortgezet, waarbij we voortbouwen op de lessen die we geleerd hebben in de eerste fase met IPW.

Stimuleren en faciliteren

- Verdere uitrol van de functie van sociaal makelaars per wijk/kern. Deze kunnen aanschuiven bij keukentafelgesprekken met kennis over de mogelijkheden in het gebied.
- Organisatie binnen de gemeentelijke organisatie beter op orde, zodat initiatieven de weg binnen de gemeente beter weten te vinden. Het maakt niet uit op welke plek initiatieven de organisatie in komen: we leiden ze allemaal toe naar één plek. Werktitel: het maatschappelijke initiatievenplein.

Nieuwe stappen

Opdrachtgeven

- Meerjarige contract- en subsidierelaties met partners.
Dit wordt uitgewerkt in het project Visie op inkoop en subsidie.
- Proeftuin populatiebepoortiging van de sociale basis in een gebied.
Ons huidige systeem van subsidiëren en contracteren richt zich op resultaten en activiteiten van individuele organisaties. Het oplossen van een probleem van een individuele inwoner, een wijk of kern of het bereiken van een maatschappelijk effect vraagt echter vaak om een samenhangend vraaggericht aanbod met expertise van diverse organisaties. Om die redenen willen we in 2017 experimenteren met een vorm van populatiebepoortiging. We vragen organisaties uit de zorg en de sociale basis met een gezamenlijk plan te komen voor een maatschappelijk probleem in een bepaalde wijk of kern.

Initiëren

- Binnen de gemeentelijke organisatie maken we meer ruimte voor innovatie.
Dat doen we door letterlijk ruimte te maken in de werkplannen van medewerkers (een bekend voorbeeld is de 10% ruimte die Google aan medewerkers geeft om te werken aan innovatieve plannen, waarvan de uitkomst ongewis is). Dat doen we ook door inspiratie van buiten naar binnen te halen (gastsprekers, bijeenkomsten, opdrachten aan studenten, goede voorbeelden uit andere domeinen, andere gemeenten of andere landen). Te denken valt ook aan het inhuren van een statushouder of een uitkeringsgerechtigde om middels een werkstage vanuit hun ervaringsdeskundigheid mee te denken over creatieve oplossingen. En we doen dat door creativiteit te koppelen aan de inhoudelijke uitdagingen waar we ons voor gesteld zien. We zetten daartoe innovatiemakelaars in: medewerkers binnen de gemeente met een goede antenne voor wat er buiten gebeurt en het vermogen om collega's te enthousiasmeren en out of the box te laten denken.

Stimuleren en faciliteren

- Initiate@Haarlemmermeer
Initiate is een werkwijze die innovatie stimuleert en het innovatieproces faciliteert: uitdagingen en vraagstukken worden omgezet naar 'prototypes' van mogelijke oplossingen. Er zijn in 2016 al eerste ervaringen opgedaan met deze werkwijze in Haarlemmermeer ("Als wonen je grootste zorg is", in bijlage 2 het verslag van de eerste bijeenkomst). Met deze werkwijze kunnen we een aantal van onze uitdagingen in het sociaal domein 'in de markt zetten'.

Uitgangspunten Initiate:

- We benutten nieuwe technologie
- We zoeken naar nieuwe verbindingen
- We halen er ondernemers, onderzoekers, inwoners bij
- We verzamelen dus zoveel mogelijk invalshoeken
- We organiseren samen kleine innovaties met mogelijk grote impact
- We boren nieuwe financieringsmogelijkheden aan
- We organiseren bijeenkomsten, ter inspiratie en om ideeën op te halen
- We delen die ideeën online
- Eerst zijn die ideeën bewust nog klein
- Zo blijft het behapbaar, snel te valideren
- Dan schalen we op, pakken anderen het over
- We realiseren maatschappelijke impact: inwoners écht bereiken
- We realiseren financiële impact: geld beter benut, bredere financiering, nieuwe verdienmodellen
- Dat doet Initiate: verbinden, vernieuwen, versnellen

Initiate is een initiatief van gemeenten. Er is een landelijke website waarop de uitdagingen en vraagstukken (regionaal en gemeentelijk) worden gedeeld. Zo maken we als gemeenten optimaal gebruik van elkaars ervaringen, kunnen we daar op voortbouwen en vinden we niet steeds opnieuw het wiel uit.

Verder willen we onderzoeken of en hoe we kennis- en wetenschapsinstellingen meer kunnen betrekken. Bij de eerste uitdaging (Als wonen je grootste zorg is) is

kennisinstituut Platform31 betrokken, maar te denken valt ook aan onderzoeksopdrachten voor studenten.

- Sociaal ondernemen

Sociaal ondernemen is sterk in opkomst in Nederland en wordt gezien als één van de mogelijkheden om in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, maatschappelijke problemen op te pakken. Een sociale onderneming kan worden omschreven als een onderneming met een maatschappelijke missie. In Haarlemmermeer willen we op effectieve en efficiënte wijze sociaal ondernemen stimuleren en met deze ondernemers maatschappelijke vraagstukken oppakken, onder meer met behulp van een Social Impact Bond (nota Sociaal ondernemen in Haarlemmermeer (2017.0013476)).

- De gemeenteambtenaar als innovatiemakelaar

De kennis, kunde en tijd van gemeenteambtenaren willen we inzetten om innovatieve initiatieven van inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en (zorg)aanbieders mogelijk te maken, ook wanneer deze niet binnen Initiate@Haarlemmermeer worden opgepakt. Een aantal gemeenteambtenaren wordt tevens innovatiemakelaar. Deze medewerkers halen kennis en inspiratie van buiten op. Ze zijn ook in staat om innovatieve initiatieven van buiten waar nodig verder te helpen door verbindingen te leggen, drempels weg te nemen of kennis in te brengen. Zij hebben daarom een logische verbinding met het maatschappelijke initiatievenplein (zie korte termijn oplossingen). De innovatiemakelaars faciliteren ook bijeenkomsten met onze partners. Intern hebben de makelaars een belangrijke rol in het naar binnen brengen van externe ontwikkelingen, het enthousiasmeren en inspireren van collega's en het faciliteren van creatieve denksessies.

Wat mag het kosten?

Geld alleen is nooit een stimulans voor duurzame innovaties. Er komt daarom geen innovatiebudget of een fonds. We stimuleren innovatie enerzijds via inkoop en aanbesteding. Anderzijds zetten we in op faciliteren en stimuleren door te starten met Initiate@Haarlemmermeer. Daarnaast organiseren we ook andere bijeenkomsten, die bijvoorbeeld gericht zijn op sociaal ondernemen of duurzaamheid. Gebrek aan geld kan overigens wel een obstakel worden om een innovatie succesvol te maken, bijvoorbeeld omdat een voorinvestering nodig is of omdat net het laatste stukje financiering niet rond lijkt te komen. Waar nodig zal de gemeente dan trachten vanuit reguliere middelen een bijdrage te leveren.

Eén van de uitgangspunten van Initiate is dat er nieuwe verdienmodellen ontwikkeld kunnen worden en dat er bredere financiering mogelijk is dan alleen die van de gemeente. We willen stimuleren dat er goede verdienmodellen gemaakt worden, waarbij ook naar creatieve vormen van financiering wordt gezocht met nieuwe partners. Om dit mogelijk te maken organiseren we bijeenkomsten en doen we waar nodig een beroep op expertise die wij en onze partners niet in huis hebben. Daar zijn procesmiddelen voor nodig (organisatie- en materiële kosten). We begroten hiervoor jaarlijks € 100.000 in 2017 en 2018. Deze middelen worden gedekt binnen het Programma Zorg en Werk, beleidsdoel "Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis", taakveld "Maatwerkdienstverlening 18-".

Reguliere en structurele zorg en ondersteuning - ook als deze innovatief is - financiert de gemeente binnen contracten en subsidies en daarmee dus binnen bestaande budgetten.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid in het sociaal domein.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

We informeren de raad over de voortgang via de halfjaarlijkse voortgangsnota sociaal domein en via de Transformeermonitor.

Overige relevante informatie

Evaluatie

Eind 2018 evalueren we de hier voorgestelde werkwijze. We kijken dan of deze werkwijze beweging in gang heeft gezet en of voortzetting of aanpassing nodig is. We beoordelen de werkwijze niet op de mate van succes van de innovaties op zich.

Participatie en Communicatie

Ter voorbereiding op deze nota is gesproken met pioniers uit Haarlemmermeer, zowel met inwonersinitiatieven als met professionals en ondernemers. Eind 2015 organiseerde de gemeente het congres *Pionieren in de Polder*. Ook de ideeën en suggesties die hier uit voortkwamen zijn verwerkt in deze nota. We sturen deze nota ter informatie naar de participatieraad en we gaan hierover met hen in gesprek.

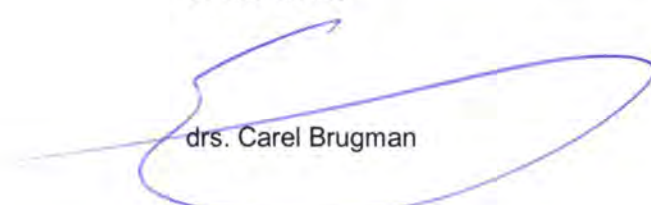
Communicatie over de activiteiten die voortvloeien uit Pionieren in de Polder gebeurt voor professionals en ondernemers vooral via de website van Initiate (www.initiate.nl) en voor inwoners vooral via de gemeentelijke website (www.haarlemmermeer.nl/meervoorelkaar) en via www.nieuwepioniers.nl. Verder communiceren we via de bijeenkomsten die worden georganiseerd en via onze reguliere contacten met zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers.

4. Ondertekening

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. Carel Brugman

drs. Theo Weterings

Bijlage(n)

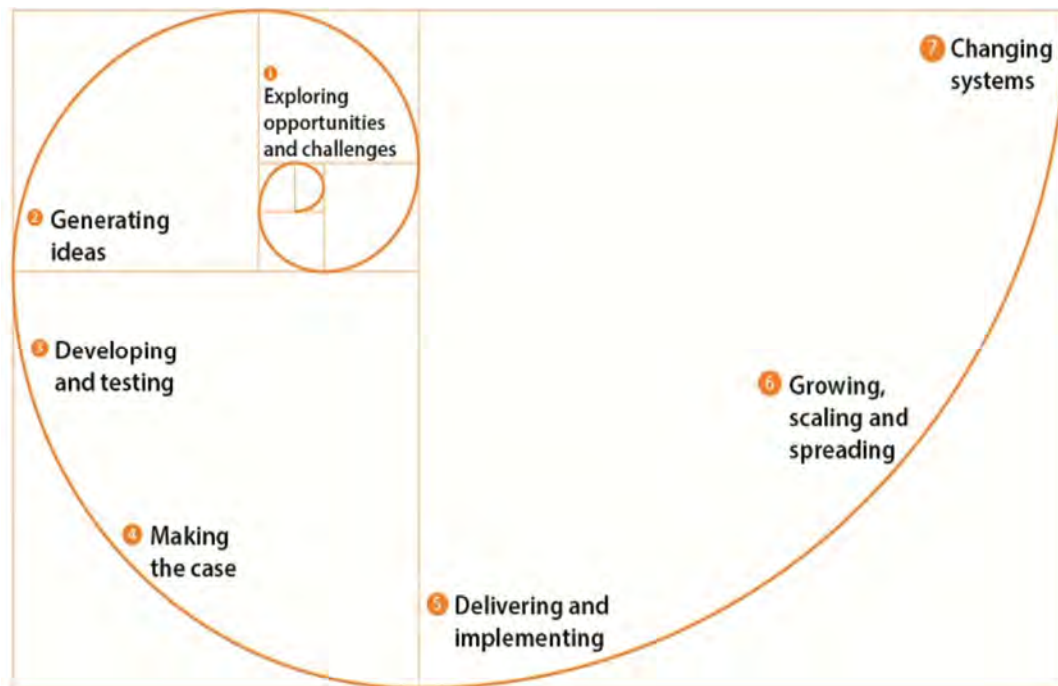
- Wat is innovatie in het sociaal domein? Lessen van pioniers in Haarlemmermeer
- Verslag bijeenkomst 'Als wonen je grootste zorg is'

Bijlage1

Pionieren in de polder, innovatie in het sociaal domein

1. Wat is innovatie in het sociaal domein?

Innovaties leveren een bijdrage aan een fundamentele verandering die onomkeerbaar is: de transformatie in het sociaal domein. Het gaat bij deze transformatie om een systeem- en cultuurverandering die een aantal jaren nodig zal hebben.

Deze figuur laat de relatie zien tussen innovaties (vanaf de binnenkant van de krul) en systeem- en cultuurveranderingen (bron: Nesta, UK)

Er bestaan vele definities van innovatie. Hier beperken we ons tot een aantal kenmerken van innovaties dat weinig tot geen discussie geeft en vrij algemeen onderschreven wordt:

Innovaties

- kunnen bijdragen aan een fundamentele, vaak onomkeerbare, verandering,
- deze verandering vindt plaats op het niveau van organisaties, samenleving en wet- en regelgeving,
- bieden geen enkele garantie op een succesvolle uitkomst,
- maar maken wel onderdeel uit van een doordacht innovatieproces.

Met andere woorden: innoveren is gericht op fundamenteel veranderen. Er wordt niet zomaar wat geprobeerd (1000 bloemen laten bloeien), maar er zijn gerichte inspanningen die deel uitmaken van een innovatieproces dat een horizon op de langere termijn heeft. Innovatie is een middel en geen doel. De mate van succes is op voorhand ongewis.

Er zijn een paar randvoorwaarden voor innovaties die juist in het publieke domein (en dus ook in het sociaal domein) lastiger ingevuld kunnen worden. Het is goed om ons daar rekenschap van te geven¹:

- Innovatie vraagt om de mogelijkheid om iets te doen buiten de bestaande orde, waarbij flexibiliteit van organisatie en medewerkers wordt gevraagd. Maar in bureaucratische non-profit organisaties (overheden en grote maatschappelijke organisaties) is er veel gereguleerd om de continuïteit te borgen en hebben medewerkers begrensde functies, taken en mandaten. Dat maakt innovaties die het gangbare doorbreken moeilijker.
- Innovatie vraagt om een investering vooraf zonder de zekerheid dat het ook een resultaat oplevert. In bureaucratische organisaties is er echter een dominante cultuur van verantwoording afleggen vóóraf (leidt de investering met publiek geld wel tot een gegarandeerd resultaat?). Voor non-profit organisaties is het bovendien moeilijk om reserves op te bouwen. Dat heeft te maken met strenge sturing op de financiën door onder meer gemeenten. In deze politiek-bestuurlijke context waarin publiek geld moet worden verantwoord, accepteren we maar moeilijk dat iets niet succesvol kan zijn.

¹ Agents of Change, strategy and tactics for social innovation, Sanderijn Cels, Jorit de Jong, FransNauta, 2012

2. Lessen van pioniers in Haarlemmermeer

Wat leren we van pioniers in Haarlemmermeer?

Het begint bij de mens

Passie, doorzettingsvermogen, drive, energie en persoonlijke betrokkenheid zijn belangrijke succesfactoren bij innovaties. Zonder deze persoonlijk gedreven inzet komt er niets van de grond. Innovators hebben vaak een onafhankelijke geest; zij denken in mogelijkheden. Daardoor komen zij aan het begin van hun traject zelden in contact met de gemeente. Zij ervaren de gemeente meer als een hobbel, dan als een kans.

Eigenaarschap

Verantwoordelijkheid nemen en (gedeeld) eigenaarschap zijn cruciaal voor het welslagen van een innovatie.

Waarderend vernieuwen: voortbouwen op successen

Onderzoek wat goed ging in het verleden en waarom het goed ging en gebruik dat om te innoveren.

Klein beginnen: stapsgewijs

Maak geen blauwdruk, maar probeer iets op kleine schaal uit en zet dan een volgende stap.

Kennis delen

Door kennis met elkaar te delen ontstaan nieuwe inzichten en worden nieuwe combinaties mogelijk.

Inspireren en verleiden

Om steun voor je innovatie te krijgen, moet je anderen inspireren en verleiden. Dat vraagt om een goede communicatie/PR over je project. Zorg ervoor dat het zichtbaar is en gedeeld wordt.

Netwerken benutten: samenwerken en elkaar aanvullen

Partners in het maatschappelijk veld hebben elkaar nodig, maar willen ook samenwerken met de gemeente. Ze zien ook een rol voor de gemeente bij het faciliteren (in organisatorische zin) van deze samenwerking.

Innovatie wordt niet gedreven of gestimuleerd door geld

Geld is vaak een noodzakelijke randvoorwaarde, maar innovaties worden er niet door gedreven of door gestimuleerd. Lastig is dat men vaak pas wil investeren als iets zich al bewezen heeft. Dat laatste geldt vooral voor overheden en non-profit organisaties, maar zeker niet altijd voor andere partijen, zoals (sociaal)ondernemers en particuliere investeerders.

Durf en lef in organisaties

Zowel bij de eigen organisatie als bij de gemeente is lef nodig om ruimte te kunnen bieden. Ruimte om geld vrijer in te kunnen zetten voor experimenten bijvoorbeeld. Minder systeemwereld en meer leefwereld. Daar hoort ook een visie bij over de verantwoording van deze inzet van publieke middelen.

Continuïteit en vertrouwen

Door meerjarige financiering en door bestendige relaties met partners kan er meer continuïteit en vertrouwen ontstaan, waardoor er meer ruimte is om te experimenteren of om innovaties op te schalen.

Erkenning

Hoe klein ook: probeer als gemeente initiatieven voor vol aan te zien en serieus te overwegen als alternatief voor het bestaande.

Als wonen je grootste zorg is

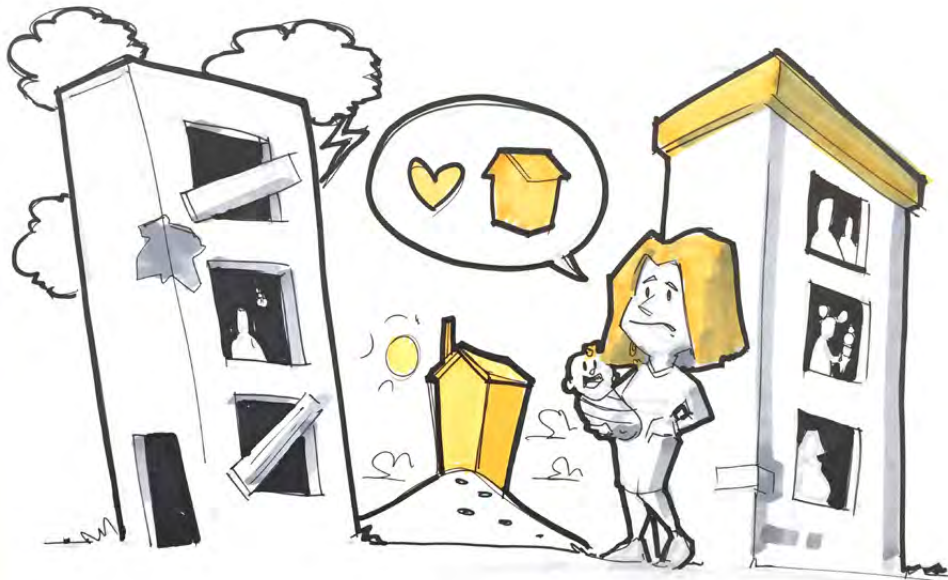
Rovershol en snode plannen

De plek waar lenigheid, snelheid en initiatief samenkomen is toch wel een gymzaal. Dus waar ontvang je deelnemers die borrelen van de ideeën hoe wonen en zorg in Haarlemmermeer anders-dan-anders kan worden aangepakt? Precies! In gymzaal 'Hoofddorp-centraal' dat volgens stedenbouwadviseur Wim van der Lee synoniem staat voor 'het rovershol van waaruit snode plannen worden beraamd.' Zo'n veertig mensen die werken bij uiteenlopende maatschappelijke organisaties en gemeenten kwamen 28 oktober bij elkaar. Welke urgente kwesties spelen in de praktijk? Aan alternatieve woonvormen geen gebrek: lege kantoorpanden, woningruil, huizen met overcapaciteit. Maar welke onbegaanbaar ogende weggetjes zijn de moeite waard om in te slaan? Wilko Kuus (Kwintes) vertelde hoe in Almere wordt voorkomen dat gezinnen op straat komen te staan. Gewoon doen, is zijn ervaring. In Eindhoven biedt Springplank dak- en thuislozen een alternatief door uit te gaan van 'work first' in plaats van 'care first'. Zeven ideeën om wonen en zorg binnen Haarlemmermeer anders aan te pakken zagen het levenslicht. **Lees snel verder!**

Denk vanuit de inwoner

Hans Blok, manager maatschappelijke zorg gemeente Haarlemmermeer, zet de bedoeling van de dag uiteen. “De woningmarkt in Haarlemmermeer zit vast. De vraag vanuit allerlei doelgroepen is enorm en het aanbod beperkt. Het moet anders en het kan anders. Wonen is méér dan de bestaande mogelijkheden.” Hans adviseert mensen om uit hun comfortzone te stappen. “Denk niet vanuit je eigen belang. Ooit deed ik onderzoek naar het souterrain van de woningmarkt met partijen als woningcorporaties, gemeenten en architecten. Ik merkte hoeveel energie er vrijkomt als mensen met verschillende achtergronden samenwerken.” De dag is een open proces waar ieder die wil invloed heeft. De insteek is eenvoudig. Denk vanuit het perspectief van de inwoners: wat hebben zij nodig? “Maak jouw vraagstuk ten aanzien van wonen en zorg helder. Beantwoord korte vragen en verken zo het vraagstuk. Al doende worden verschillende invalshoeken verzameld en exploreer je met elkaar de mogelijkheden. Aan het eind van de dag hebben we misschien wel een concrete uitdaging, challenge, geformuleerd waarmee aan de slag kan worden gegaan.”

 ink
strategy

Katja, Claire, Kai en vele anderen

Voor wie zijn we hier? Een paar praktijkvoorbeelden die laten zien dat het tijd is voor verandering:

Katja is 17 jaar en zwanger. Er zijn zorgen. Kan Katja straks het moederschap wel aan? Na haar bevalling komt Katja terecht in een tienermoederhuis. Ze blijkt prima in staat haar leven met kind te regelen en mag opzoek naar een eigen plek. Ze wil haar afgebroken opleiding weer oppakken. Dat geeft haar kans op een toekomst. Helaas is er geen woonruimte op korte termijn beschikbaar. Katja blijft in het tienermoederhuis, terwijl zij de hulp daar niet meer nodig heeft. Ook bezet ze een plek voor meiden die deze hulp wél hard nodig hebben.

 ink
strategy

Claire is 38 jaar en moeder van twee jonge kinderen. Ze wil scheiden, omdat de ruzies met haar man en het geweld schadelijk zijn voor haar kinderen. Claire besluit weg te gaan en trekt in bij een vriendin. Het driekamerappartement is echter te klein voor twee volwassenen en vier kinderen. De burens klagen over geluidsoverlast. Een woning vinden lukt niet en de urgentieverklaring die Claire indient, wordt afgewezen. Ze zit toch veilig bij haar vriendin?! Als Claire bij haar man was blijven wonen, had zij wel een urgentieverklaring gekregen. ➡➡➡

Kai is 18 jaar en kan niet langer thuis blijven wonen, omdat dit te onveilig voor hem is. Gezien zijn verstandelijke beperking zou een vorm van beschermd wonen goed bij Kai passen. Kai komt op de wachtlijst. Met een budget van € 5.000,- zou Kai al gered zijn. Dit stelt hem in staat een opleiding te volgen waarmee hij in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien.

Een jong stel van 18 jaar leeft samen in een auto. De vrouw is hoogzwanger. De nood is hoog, maar er is geen woonruimte beschikbaar. De gemeente besluit het stel onder te brengen in een hotel waar de baby wordt geboren. Een paar maanden verblijft het jonge gezin op de hotelkamer tot een passende woonruimte beschikbaar komt. Vijf hotelovernachtingen kosten evenveel als één maand huur.

Waar zit dat anders denken?

Na de pop-up casussen die de urgentie voelbaar maken, vertelt Joost Broumels van Initiate/VNG vanuit welke gedachte Initiate is ontstaan. “We zijn allemaal druk bezig te zorgen dat alles in het sociale domein werkt. Maar bereiken we wat we willen? Waar zit het anders denken? Vaak stellen we ruimte geven aan creatieve ideeën uit tot na de transitie. Jammer, want dat is niet nodig. Sterker nog: het moet juist gelijktijdig gebeuren om die transitie goed te sturen!”

“Heeft iemand het boek ‘Nooit af’ gelezen? Alles wat zich in onze samenleving afspeelt bevindt zich volgens de auteurs in een permanente verandermodus. Leg je erbij neer dat de meeste dingen om je heen ‘nooit af’ zullen zijn. Alles verandert continue. We hebben dus een andere manier van kijken nodig.”

“Neem de woningmarkt. Er staan 500.000 huizen te koop via Funda. Ongeveer even zoveel mensen staan ingeschreven en wachten op een huis. Wat is het probleem? Er leven 10.000 daklozen in Nederland en er zijn 10.000 leegstaande kantoorpanden. Ook nu weer: wat is het probleem?” ➡➡➡

“Vaak zit het in de wijze waarop we dingen organiseren, niet omdat er echt een tekort bestaat. We zullen andere spelregels moeten bedenken en gebruik maken van nieuwe technologieën. Dat is waar Initiate voor staat: komen tot creatieve oplossingen voor vraagstukken. Gewoon door te proberen en kijken of het lukt.”

“Initiate pakt vraagstukken (challenges) op waarvan we denken: leuk idee! We maken het vraagstuk klein zodat het in behapbare tijd is op te lossen en stoppen bij een prototype. Soms is dit een app, game, of business model waar een ander weer verder mee kan. En wat blijkt? Partijen van buiten de gemeente zijn vaak meer dan bereid om mee te denken in kennis én geld.”

‘Opvang’ in eigen huis

Een inspirerend voorbeeld van ‘gewoon doen’ is het verhaal van Wilko Kuus. Hij werkt als gebiedsmanager bij Kwintes, een instelling op het gebied van geestelijke gezondheidszorg en maatschappelijke opvang. De gemeente Almere was opzoek naar ‘anders denken’ en vroeg Kwintes te helpen.

“Almere wil geen gezinnen meer in de opvang. Wij maakten een plan voor drie doorstroomhuizen. Gezinnen worden daar tijdelijk opgevangen en stromen na maximaal een half jaar door naar een andere woning. In no time zaten de huizen vol en de wachtlijst groeide.”

“Het bleef knagen. Als een gezin op straat komt te staan, zijn we eigenlijk al te laat. We stelden woningbouwverenigingen voor ons te bellen voordat een gezin zou worden uitgezet. Iedereen reageerde enthousiast maar riep ook meteen: dat kan niet! Toen één corporatie uiteindelijk belde, grepen we de kans en zijn het gewoon gaan doen.”

“Het gezin kreeg de keuze voorgelegd: op straat of budgetbeheer accepteren? Meewerken bleek geen probleem. Prioriteit één was voorkomen dat de huurachterstand verder opliep. De woningbouwvereniging was blij en gaf ons de ruimte, bijvoorbeeld door eigen regels los te laten. Inmiddels zijn we drie maanden verder

en hebben voorkomen dat negen gezinnen uit huis zijn gezet. Wat hielp? Op zoek gaan naar het gezamenlijk belang. Als dat er is, is de veranderingsbereidheid er ook.”

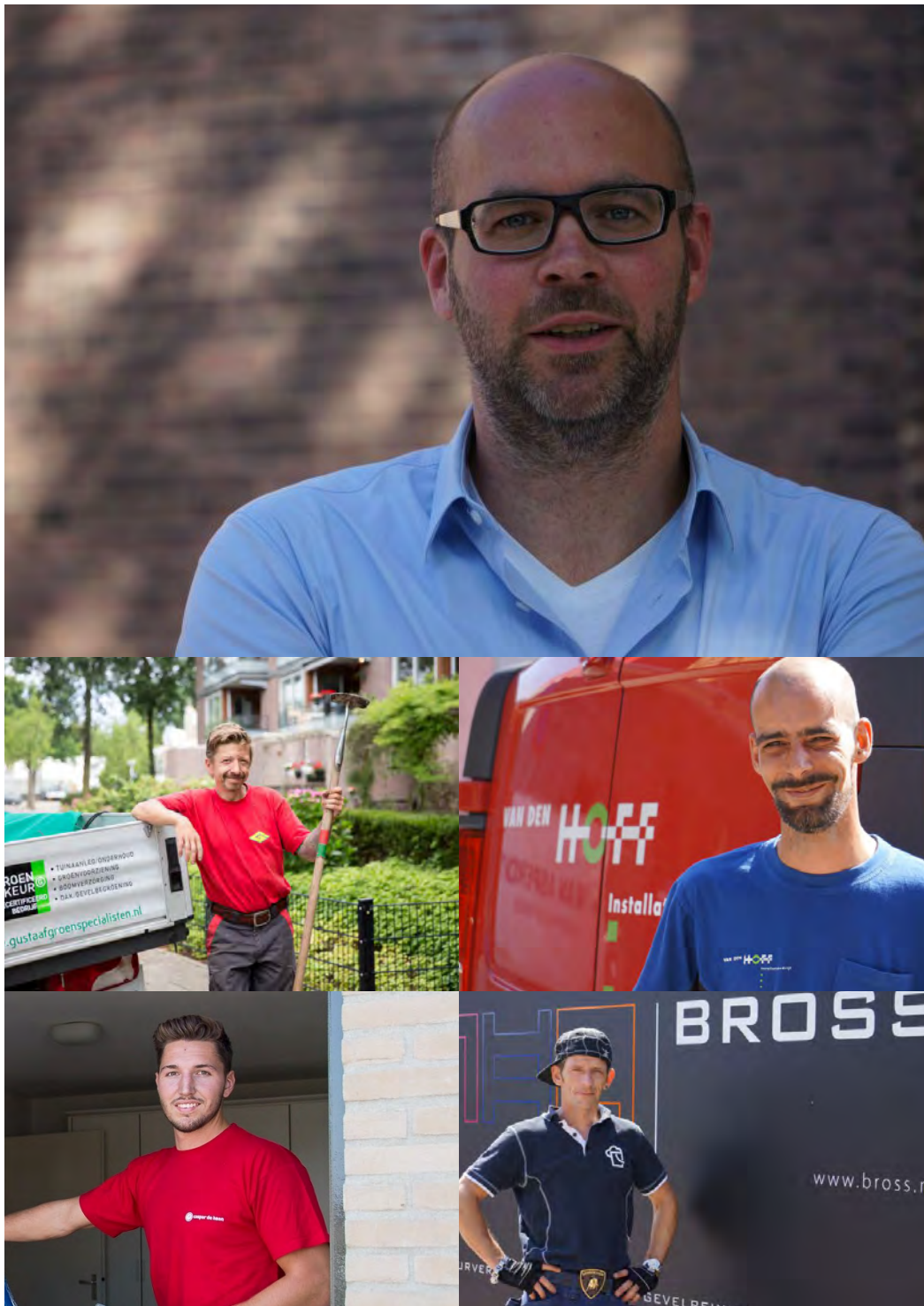
Vanuit de zaal komt de suggestie: “Kijk naar alle hulp en kosten die niet nodig zijn als mensen in hun eigen huis kunnen blijven wonen. Stel dat wel tot uithuisplaatsing wordt over gegaan, betekent dit een flinke kosten. Niet alleen financieel, ook in begeleiding bijvoorbeeld doordat kinderen beschadigd raken in hun persoonlijke ontwikkeling. Als je dat in beeld brengt kun je uiteindelijk aanwijzen wie opdraait voor de kosten van de gevolgen van het probleem. Er blijken dan vele partijen te zijn die kunnen besparen door op een ander moment te investeren.”

“Punt is dat we het niet in de praktijk brengen om het op te lossen. Het verhaal van Kwintes is interessant omdat het laat zien dat je kunt starten door gewoon te doen.”

Van frustratie naar inspiratie

‘Buiten gebaande paden denken. Hoe doe je dat? Simpel, door letterlijk van de bekende weg af te stappen. De standaard vergaderlocatie te vervangen door een gymzaal en de invulling van de dag niet alleen te laten bestaan uit luisteren, maar vooral doen. Er volgde een spoedcursus tekenen, want: iedereen kan vraagstukken visualiseren. Na wat vertwijfelde blikken, opgetrokken wenkbrauwen en besmuikt lachen, borrelde enthousiasme omhoog. ‘Hé, dit werkt goed!’ Bekende en onbekenden vonden elkaar. Niet alleen werden problemen duidelijker, ook verlaagde het de drempel om binnen het eigen werkveld zelf te gaan doen. Visitekaartjes werden uitgewisseld en concrete afspraken genoteerd in de agenda.

Thijs Eradus is eigenaar van Springplank 040 en 073, in respectievelijk Eindhoven en Den Bosch. Zij bieden dak- en thuislozen werk en een tijdelijk dak boven het hoofd. “In mijn beleving staat werk centraal voor alle oplossingen. Mensen moeten zelf aan de slag. Ik leer ook door te doen, fouten te maken en door te gaan.”

“Hulpverleners steken veel energie in het ont-zorgen van mensen. ‘Wij lossen het wel voor je op’. Springplank legt de regie bij de mensen. Zij moeten zelf in beweging komen.”

Dak- en thuislozen zijn geen groep volgens Thijs. “Het overgrote deel van hen heeft minder problemen dat je zou verwachten. Een heel klein deel voldoet aan het clichébeeld van lange baard, blik bier en spuit-arm. Als iemand met tassen in de hand op de stoep bij Springplank staat is onze eerste vraag: ‘wat wilt u worden?’ Als die ambitie er is, gaan we aan de slag.”

Een groot netwerk van zo'n 70 bedrijven in de regio biedt werk aan. Springplank kan tijdelijke huisvesting bieden. De gemeente heeft panden beschikbaar gesteld die door Springplank geschikt zijn gemaakt voor bewoning. "De huur van de kamer betalen mensen zelf, niks uitkering doorstorten op onze rekening. In alles is de focus:

mensen pakken het zelf op. Natuurlijk zorgen we voor ondersteuning. Elke kandidaat heeft één aanspreekpunt die begeleidt wat wonen, werk en financiën betreft.”

Springplank werkt aan resultaat: na 6 maanden een betaalde baan en na 9 maanden weg uit de tijdelijke huisvesting. “Onze filosofie is simpel: zorg dat mensen werk hebben, dan krijgen ze vanzelf ook behoefte om hun andere problemen op te lossen.”

Met welke ideeën
gaan we aan de slag?

ink
strategy

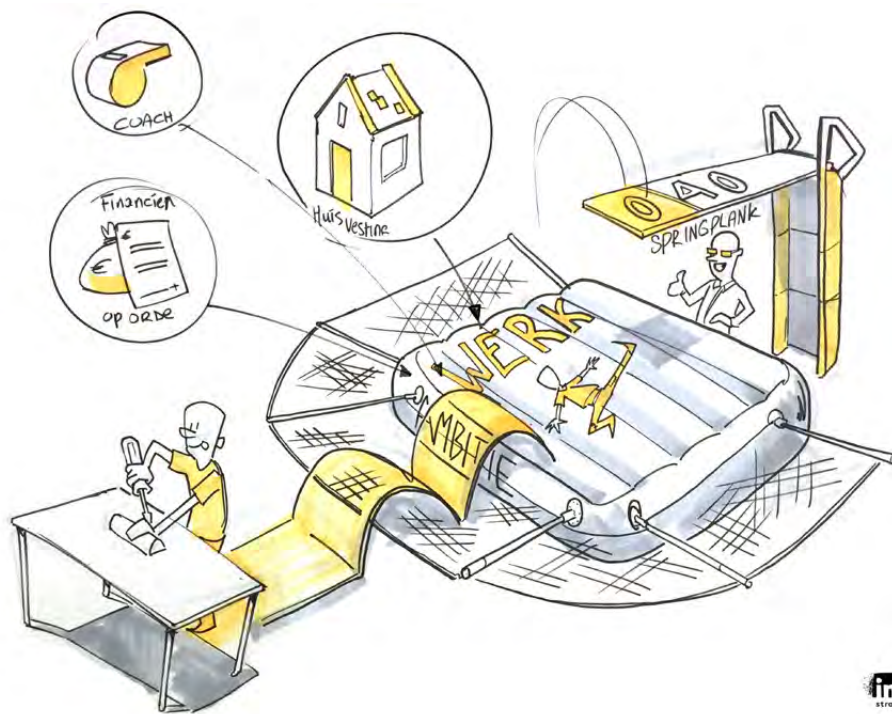
‘Het huishoudboekje’

Maak de overstap van beschermd naar zelfstandig wonen aantrekkelijk

Wonen in een instelling is soms (financieel) aantrekkelijker dan zelfstandig wonen met hulp. Dat geldt ook voor jongeren die vanuit jeugdinstituten (begeleid) zelfstandig willen gaan wonen. Financieel zit er vaak een gat: inkomsten uit uitkering komen pas als uitgaven al gedaan moeten zijn. We gaan na aan de hand van concrete casussen hoe het financiële plaatje er precies uitziet, hoe we de overstap aantrekkelijk of makkelijker kunnen maken en welke partijen nodig zijn? RIBW, OTT en de gemeente gaan aan de slag!

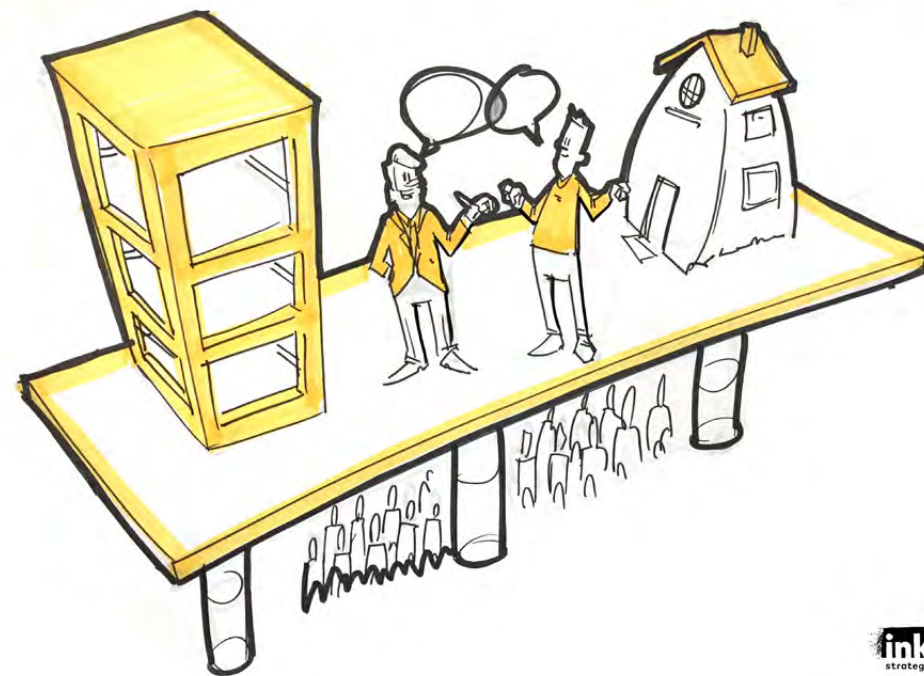
ons nieuwe
denken
begint bij
initiate

‘Springplank 023’

Bied mensen zonder woning en werk kans weer op eigen benen te staan

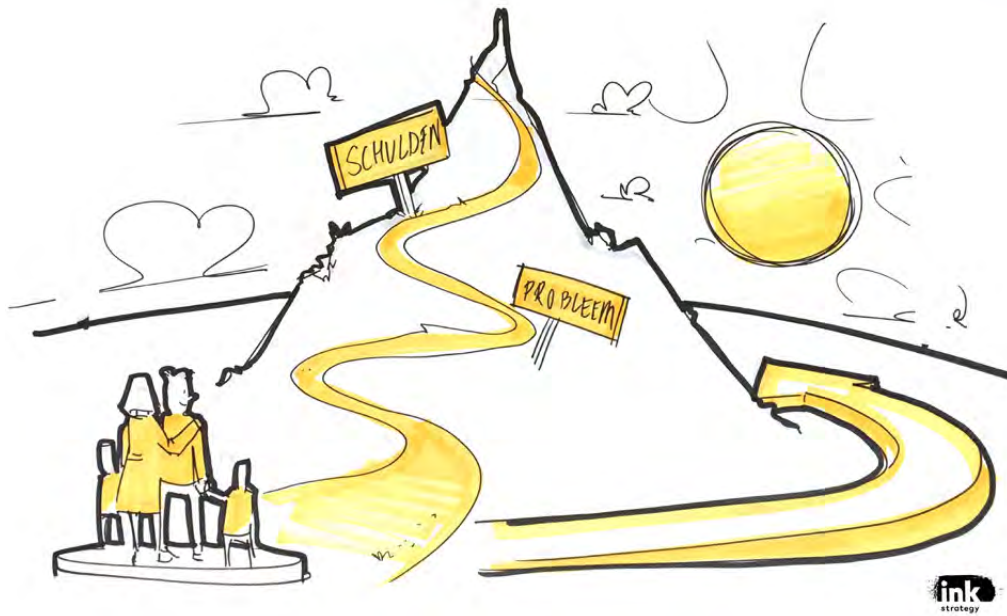
Beter goed gejat dan slecht bedacht! Geïnspireerd door het praatje van Thijs Eradus en de gedachte: ‘work first’. Alles is er: uitkeringsgerechtigden, gemeentepanden, ondernemers die sociaal willen ondernemen. We willen een paar ondernemende, bevlogen mensen met behoud van uitkering de kans geven een maand in Eindhoven mee te lopen. De gemeente is vooral actief als verbinder tussen ondernemers en woningbouwcorporaties.

‘Van nul naar 700 woonplekken’

Verbouw kantoorpand naar woonruimte

Er staan kantoorpanden leeg. Er staan mensen op straat. Die twee kunnen gematched worden. Goede nieuws is dat er vastgoed-eigenaren zijn die hun pand willen ombouwen. Het slechte nieuws is dat het plan om woonvoorzieningen te maken stuk lopen op regels die de gemeente hanteert. Kortom: gemeente, je zit jezelf in de weg! Bijvoorbeeld door de ruimtelijke investeringsbijdrage. Realiseer je als ondernemer een woning, dan moet de gemeente hiervoor worden betaald. Dit breekt initiatiefnemers op. Dus: hoe kunnen we die regelgeving omzetten naar een incentive?

‘Geen regels, geen zorg’

Start kleinschalige pilot en laat zien dat verandering zit in doen

Gezinnen die met veel problemen kampen, lukt het vaak niet om zelf die berg te beklimmen. Wat als we nu per gezin eens de weg om die berg heen laten zien? Steek er alle tijd in en zorg dat er ruimte voor komt. Je zoekt uit wat nodig is om de problemen op te lossen. Ook betrek je mensen die beslissingsbevoegdheid hebben. Een heel systeem veranderen kan niet. Wel door van onderop te doen en te laten zien dat het kan. Voorop staat: de regie ligt bij de cliënt, die moet het zelf doen.

‘Buurthuisvesting’

Geef de buurt een pand en maak die passend aan de woonbehoeften

Wat is voor ons als buurt nodig om het probleem op te lossen? Een bedrijfspand bijvoorbeeld zou maximaal een half jaar leeg mogen staan, daarna moet het woonruimte worden. Koppel vervolgens zo'n pand aan een buurt. Er zijn altijd mensen die bijvoorbeeld door scheiding geen dak meer boven hun hoofd hebben, maar wel in hun eigen buurt willen blijven. Vraag de buurt de regie te nemen en gezamenlijk het pand te verbouwen zodat het bewoond kan worden. Professionals zijn er genoeg in de buurt; van sociale makelaars tot buurtregisseurs. Resultaat: De inrichting van het pand is afhankelijk van de behoefte van bewoners.

'Move-on'

Maak woningruil mogelijk en biedt de juiste prikkels

De voorzieningen zijn overvol. Mensen die een zelfstandige woning nodig hebben, vinden geen geschikte plek en houden een 'beschutte' plek bezet voor mensen die dat nodig hebben. Zou woningruil de oplossing bieden? Plus: geef mensen die de voorziening verlaten een vertrekpremie, of welke prikkel dan ook nodig is.

'Polderhuis'

Tinderen op de woningmarkt

Maak de match tussen woningzoeker en aanbieder. Het polderhuis is het platform waarop de matching plaatsvindt. De uitdaging zit aan de aanbodkant. Denk anders, zoals huurkorting, studiepunten in ruil voor hulp bij wonen. Alleenstaanden die wellicht gebaat zijn bij een huisgenoot, matchen met iemand die woonruimte zoekt. Genereer op deze manier meer aanbod. En zorg dat het in beeld is bij de mensen die het nodig hebben.